

Janneke Brinkman Pioenboom

Janneke Brinkman - Ficus Carica oktober 2006. Publiciteitsfoto's

De bloemrijke wereld van Janneke Brinkman

Tentoonstelling in De Lakenhal in Leiden

Janneke Brinkman-Salentijn (1948) is vooral bekend van haar bloemen. Je vindt ze terug bij de Blokker op mokken, serviezen, agenda's en dekbedovertrekken en in de Margriet naast haar maandelijkse column. Daarnaast is ze natuurlijk de vrouw van ex-minister van welzijn, volksgezondheid en cultuur Elco Brinkman, woonachtig aan het statige Plantsoen in Leiden. Stedelijk Museum De Lakenhal koppelde het Linnaeus-jaar aan de botanische tekeningen van Janneke Brinkman voor een kruisbestuiving tussen kunst, wetenschap en historie.

En naast de tentoonstelling van haar aquarellen is er ook nog een boek van haar hand.

Tentoonstelling

„Het moet vorig jaar in december zijn geweest”, zegt Janneke Brinkman, terwijl ze in de hal van het museum poseert voor de fotograaf. „Ik kwam Jetteke Bolten tegen, de toenmalige directeur van De Lakenhal. We raakten aan de praat over mijn aquarellen en ze wilde een keer bij mij thuis in het atelier komen kijken. Dat heeft ze gedaan en ze was enthousiast. Ze legde meteen een link tussen 300 jaar Linnaeus, die in Leiden zijn beroemde Systema Naturae schreef, en mijn botanische tekeningen naar zijn stijl. Zo is de tentoonstelling tot stand gekomen. Daarna raakte alles in een stroomversnelling en nu het zover is, is het nog flink stressen ook”, zegt ze. „Ja, vanzelfsprekend beschouw ik het als zeer eervol. Dat je dit nog overkomt, daar mag je alleen maar van dromen. Exponeren met 55 aquarellen in dit prachtige museum in mijn dierbare Leiden. Wat wil een mens nog meer”, zegt ze, terwijl ze blij rondkijkt in de hal waar de medewerkers twee dagen voor de opening de eerste tekeningen aan de muur bevestigden. „Ja, de lente en de herfst op de korte kanten”, geeft ze op afstand commentaar.

Boek

Passie & Palet heet het boek dat al langer in de planning zat, maar waarvan de verschijningsdatum naar voren is geschoven juist vanwege deze tentoonstelling. Dat legde

Janneke Brinkman met een van haar werken in De Lakenhal: „Meditatie op de vierkante centimeter, zo noem ik het maar.” Foto Dick Hogewoning

nog wat extra druk op het geheel. Maar deadlines werken ook inspirerend, zegt ze. Het luxueus uitgevoerde boek is opgeleurd met veel foto's, gedichten, recepten en natuurlijk, de botanische prenten van Janneke zelf. In haar boek gaat Janneke Brinkman overigens best ver. Je krijgt een openhartig beeld van haar jeugd, haar opvoeding, haar studie biologie en van het leven met Elco en haar gezin. En verder krijg je een kijkje in haar ziel, een doorkijk in haar huis, een inblik in haar tuin, zicht op haar atelier en, jawel, zelfs een blik in haar badkamer - de erotische prenten van Kikugwa Eizan uit het Siebold-Huis inclusief. Ze heeft weinig of niets te verbergen. „Tja,

het is inderdaad wel openhartig, hè. Maar niets vertellen is ook niet goed. Dan kun je net zo goed geen boek schrijven. Ik stel me misschien wat kwetsbaar op, al vind ik dat een lelijk woord. Maar je wordt wat ouder en dan is het goed om te zeggen wat je beweegt. Wat belangrijk is in het leven.”

Schilderen

„Tijdens mijn studie biologie moest je planten en dieren ontleden. En daarna tekenen. Dat vond ik één van de leukste onderdelen. Je moet heel goed kijken. Oog hebben voor detail. Daar heb ik het geleerd. Ik ben na mijn studie eigenlijk als vanzelf doorgeslagen met tekenen. Cursussen gevolgd bij Lenie Noyen in Leiden en later bij Anne-Marie Evans in Engeland. Daar hebben ze meer dan in Nederland oog voor tuinen, voor bloemen en voor botanisch tekenen. Dat is een lange traditie. Gek eigenlijk, want Holland staat toch wereldwijd bekend om zijn bloemen, bollen, veilingen en tuinen als de Hortus en de Keukenhof. Aquarelleren is moeilijk. Je hebt wel duizend kleuren groen. Wit daartegen bestaat niet, dat is je papier. Dat heel nauwkeurig vastleggen van details, zoals meeldraden, haren, nerven of knoppen vereist veel geduld. Het is heel subtiel. Meditatie op de vierkante centimeter, zo noem ik het maar.”

Passie

„De natuur is mijn passie en mijn onuitputtelijke inspiratiebron. Ik heb een tic als ik door het park wandel. Dan loop ik echt te spieden naar een bloem die ik nog niet op mijn tekenafel heb gehad. Tegen de kleurenpracht van de natuur kan niets op. En dan kom je van buiten terug in het atelier. De stilte. Het licht. Dan geniet ik. Ik maak twee aquarellen per maand. Ga met de jaargetijden mee. Inderdaad, als een kok. Het is heerlijk werk om te doen.”

Kunst of ambacht

Het antwoord ligt ergens in het midden, denkt ze. „Een botanische schilder geeft precieze informatie over de

plant of bloem die hij uitbeeldt. Een schilder maakt een keuze uit de indrukken die hij opdoet. Geeft weer wat hij mooi vindt. Ik streef naar het harmonisch samengaan van esthetiek en wetenschap. Ik ben nog lang niet uitgeleerd. Ik voel dat ik me telkens nog verbeter. Het kan altijd beter. Met deze tentoonstelling hoop ik dat de belangstelling voor het botanisch schilderen weer wat opbloeit. Het is misschien niet zo spectaculair. Maar het is wel mooi.”

Leiden

Behalve dat het inzicht geeft in haar privéleven is het boek Palet & Passie één grote reclamefolder voor Leiden. Met de spotlights gericht op de Hortus, het Herbarium, het Plantsoen, de markt (op de foto met visboer Klaas Harteveld), 3 oktober en het SieboldHuis „Vind je echt?” licht ze. „Maar terecht toch. We wonen in een prachtige stad. Elco en ik al dertig jaar inmiddels. We hebben eerst tien jaar in Amsterdam gewoond. Maar Leiden is naar onze maat. Het is eigenlijk Amsterdam in het klein. Niet te groot. Een studentenstad met prachtige kerken en musea. Van alle kanten goed bereikbaar. Als ik mensen rondleid die van buiten komen dan staan ze verbaasd over hoe mooi onze historische stad wel is. We gaan hier nooit meer weg. Jazeker, dat is een statement.”

Tenslotte

„Naarmate je ouder wordt, wil je meer terugbladeren en vastleggen wat je nog allemaal wilt doen. De tijd dringt en je krijgt steeds meer op je pad. De zorg voor je ouders, de blijdschap en het verdriet van je kinderen en de zorgeloosheid van je kleinkind. En ondertussen komen er steeds meer kleuren op je palet. De natuur is nooit af. En ook al raakt mijn tijd wel een beetje op, toch blijf ik hopen op nog heel veel lentes met tulpen en narcissen, zomers met zonnebloemen, herfst met druiven en winters met hulst en bessen.”

AD VAN KAAM

Janneke Brinkman - Paeonia mei 2005.

Janneke Brinkman Iris Germanica en Wisteria Sinensis, mei 2007.

Waar wetenschap de kunst ontmoet

In 2007 wordt landelijk stilgestaan bij het feit dat de botanicus Carolus Linnaeus 300 jaar geleden in Zweden werd geboren. In Nederland verrichtte hij baanbrekend onderzoek en in Leiden publiceerde hij in 1735 zijn beroemde Systema Naturae. Daarin tekende hij een nieuwe classificatie van de plantenwereld op, een systeem dat door de wetenschap nog altijd wordt gebruikt. Inmiddels waren er al herdenkingen in plaatsen als Harderwijk en Amsterdam, maar op de valreep meldt ook Stedelijk Museum De Lakenhal zich met een dubbelepositie. Die in het teken staat van Carolus Linnaeus in het algemeen en Janneke

Brinkman in het bijzonder. Maar had, gezien de aard van het beestje, deze expositie eigenlijk niet in Museum Naturalis of bijvoorbeeld de Hortus Botanicus moeten plaats hebben? „Ha, nee!”, zegt Christiaan Vogelaar, conservator van de afdeling oude meesters die bij wijze van uitzondering eens een stapje in de tijd heeft gemaakt. „De Lakenhal is niet een kunstmuseum alleen. In dit gebouw vind je ook de historie van Leiden terug. Wij zien dit als een soort kruisbestuiving. Waar de wetenschap de kunst ontmoet. Met Linnaeus in de rol van wetenschapper en Janneke die een kunstzinnige

draai heeft gegeven aan zijn classificatie van bloemen en planten.” In logistiek opzicht is er overigens sprake van de omgekeerde wereld. In de ontvangthal prijken prominent de fleurige prenten van planten en bloemen van Janneke Brinkman. Wie uitleg wil over Linnaeus, zijn tijdgenoten en volgers gaat achterlangs door de ruimte die beschikbaar is voor wisseltonstellingen. Het is een kleine maar interessante expositie. Waaruit naar voren komt dat Leiden in nationaal en internationaal opzicht een vooraanstaande rol heeft gespeeld - en met het Herbarium en de Hortus nog altijd speelt - in de historie en de ontwik-

keling van de plantkunde. Het eerste exemplaar van de Systema Naturae (geleend van de Universiteits Bibliotheek) ligt in de vitrine. Het herbarium van de Leidse apotheker Gaayman is er, alsmede vroege bloemschilderijen van Jan Mortel. Dokter Herman Boerhaave mag natuurlijk niet ontbreken en uiteraard is er ruimte vrijgemaakt voor de arts en verzamelaar Von Siebold. Diens tekenaar in Japan, Kawahara Keiga, determineerde en tekende de planten voor hem. Op een manier zoals Janneke Brinkman dat vandaag de dag nog altijd doet. Waarmee de cirkel weer rond is.

Tekening van Kawahara Keiga, Rijks-herbarium. Publiciteitsfoto

EXPO & BOEK

Tentoonstelling Linnaeus in Leiden De botanische tekeningen van Janneke Brinkman tot en met 20 mei 2008 Stedelijk Museum De Lakenhal Oude Singel 28-32 Leiden Openingsstijden di t/m zon 10-17 uur www.lakenhal.nl

Boek Passie & Palet Janneke Brinkman 160 blz. 29,95 Uitg. Terra Lanno

